

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ ІНСТИТУТ

Факультет “Економіка та управління”
Кафедра “Суспільні науки”

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Декан факультету

_____ Л.П. Вовк
“ ____ ” _____ 2011р.

Рекомендовано

навчально-методичною

комісією факультету,

протокол засідання від № _____

“ ____ ” _____ 2011 р.

Голова комісії

к.і.н., доц. _____ М.А. Шипович

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки

“ Правознавство ”

напрямок підготовки 6.030502 “Економічна кібернетика”

Курс – IV, семестр – 7

Рекомендовано кафедрою “Суспільні науки”,
протокол № _____ від “ ____ ” _____ 2011 р.

Завкафедрою

к.і.н., доц.

О.В. Ковальова

Програму склала

к.і.н., доц.

“ ____ ” _____ 2009 р.

М.А. Шипович

Горлівка 2011 р.

Лист перезатвердження робочої програми
з дисципліни «Правознавство»

Вніс зміни до програми
"____" _____ 20__ р.

Рекомендована кафедрою «Суспільні науки», протокол засідання №____ від "____" _____ 20__ р.,
Зав. кафедри

О.В.Ковальова

Затверджена навчально-методичною комісією факультету «Економіка та управління», протокол засідання №____ від "____" _____ 20__ р.,
Голова комісії

Вніс зміни до програми
"____" _____ 20__ р.

М.А. Шипович
Рекомендована кафедрою «Суспільні науки», протокол засідання №____ від "____" _____ 20__ р.,
Зав. кафедри

О.В.Ковальова

Затверджена навчально-методичною комісією факультету «Економіка та управління», протокол засідання №____ від "____" _____ 20__ р.,
Голова комісії

Вніс зміни до програми
"____" _____ 20__ р.

М.А. Шипович
Рекомендована кафедрою «Суспільні науки», протокол засідання №____ від "____" _____ 20__ р.,
Зав. кафедри

О.В.Ковальова

Затверджена навчально-методичною комісією факультету «Економіка та управління», протокол засідання №____ від "____" _____ 20__ р.,
Голова комісії

М.А. Шипович

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ РОЗДІЛ

1.1 Загальні положення

Робоча програма складена на підставі Галузевого стандарту вищої освіти згідно з навчальними планами напряму підготовки "Економічна кібернетика" та вимог наказу Міністерства освіти України № 161 від 02.06.1993 р.

На етапі становлення громадянського суспільства, суверенної демократичної української держави, інтеграції України до Європейського співтовариства особливого значення набуло завдання підвищення рівня правосвідомості та правової культури громадян. Ефективне розв'язання цього завдання прямо пов'язане з правовим вихованням та юридичною освітою населення. Насамперед, це стосується навчання й виховання молодого покоління та майбутніх фахівців-економістів, які повинні не лише знати й неухильно дотримуватися вимог законів та інших нормативно-правових актів, але й уміло застосовувати їх у своїй практичній діяльності та побуті.

Особливої актуальності загальна юридична освіта набула й з огляду на проведення в Україні конституційно-правової реформи. Розуміння основ функціонування держави, конституційного, виборчого, адміністративного, цивільного, трудового, кримінального та інших галузей права стає необхідною умовою активної життєвої позиції фахівця та кожного громадянина України. Без глибокого знання змісту прав, свобод, обов'язків, механізмів їх здійснення та гарантій реалізації неможливі демократизація нашого суспільства, розвиток сучасної цивілізації та правова культура населення. Унаслідок цього підвищуються вимоги до студентів економічних спеціальностей - щодо належного рівня знань основ правознавства та опрацювання практичних навичок застосування правових норм у повсякденному житті.

Дисципліна складається з таких розділів:

1. Держава і право.
2. Основи конституційного права України.
3. Окремі галузі права.
4. Законодавство про соціальний захист та охорону здоров'я в Україні.

1.2 Мета викладання дисципліни

Основна мета дисципліни - сформувати у студентів системні правові знання, сприяти становленню їхньої активної громадянської позиції, підвищенню рівня правової культури.

1.3 Задачі вивчення дисципліни і основні вимоги до рівня засвоєння змісту дисципліни

Основними задачами вивчення дисципліни є: вивчення проблем становлення правової системи України, правового забезпечення створення громадянського суспільства, економічної різноманітності, демократичної, соціальної, правової держави, ознайомлення з порядком вирішення господарських спорів, розгляду цивільних, адміністративних та кримінальних справ; ознайомлення з механізмом захисту прав і свобод людини і громадянина, формування вмінь та навичок користування нормативно-правовими актами; формування правової свідомості та правової культури.

а) знати:

- загальнотеоретичні правові поняття і категорії;
- загальні закономірності виникнення і розвитку держави і права, їх взаємодію і взаємозв'язок, роль, яку вони відіграють у забезпеченні життєдіяльності суспільства;
- концепцію правової держави та можливі шляхи її побудови в Україні;
- юридичне та політичне значення Конституції в політичній і правовій системах;
- систему права та законодавства, а також механізми правового регулювання в різних галузях права;
- характер і зміст суспільних відносин, що регулюються різними галузями права;
- підстави виникнення, зміни та припинення правових відносин;
- правовий статус особи у правовій державі;
- підстави та розмір юридичної відповідальності при порушенні чинного законодавства;
- форми захисту прав та охоронюваних законом інтересів громадян та юридичних осіб;
- функції судової влади в системі державної влади;
- порядок розгляду спорів, що виникають між суб'єктами права;
- компетенцію і функції правоохоронних органів;
- підстави виникнення, зміни та припинення правових відносин;
- функції судової влади в системі державної влади.

б) вміти:

використовуючи нормативно-правові акти, за допомогою певних прийомів та способів агітаційної роботи:

- впроваджувати у повсякденну практику положень конституційного права України;
 - контролювати дотримання іншими членами суспільства положень конституційного права України;
- на основі знань положень нормативно-правових актів, за допомогою процедур правового регулювання уміти:
- використовувати норми чинного законодавства для захисту прав членів суспільства;

- здійснювати соціально-психологічну профілактику осіб, від яких можна очікувати скоєння правопорушення;
- психологічно правильно локалізувати та усувати конфліктні ситуації;
- давати правовий аналіз конкретних суспільних відносин, самостійно поповнювати, систематизувати і застосовувати правові знання.

1.4 Перелік дисциплін, необхідних для вивчення даної дисципліни

Навчальна дисципліна "Правознавство" є складовою гуманітарного циклу підготовки фахівців.

Курс тісно пов'язаний з іншими циклу гуманітарної підготовки, а саме "Культурологією", "Соціологією", "Філософією", "Релігієзнавством", "Історією України". Завдяки цьому студенти мають можливість інтегрувати та накопичувати інформацію з різних курсів та успішно використовувати її під час навчання і подальшої діяльності.

1.5 Місце дисципліни в професійній підготовці спеціаліста

"Правознавство" відноситься до циклу дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки бакалаврів за напрямом "Економічна кібернетика".

2. РОЗКЛАД НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН

Розподіл навчальних годин дисципліни "Правознавство" за основними видами навчальних занять наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Розклад навчальних годин дисципліни "Правознавство"

Види навчальних занять	Всього		Семестр
	годин	кредитів ECTS	
Загальний обсяг дисципліни	168	3,5	7
1. Аудиторні заняття	64		64
з них:			
1.1. Лекції	32		32
1.2. Семінарські заняття	32		32
2. Самостійна робота	51		51
з них:			
2.1 Підготовка до лекційних занять	25,5		25,5
2.2 Підготовка до практичних занять	17		17
2.3 Підготовка до МК 1	4,25		4,25
2.4 Підготовка до МК 2	4,25		4,25
3. Контрольні заходи	32		іспит

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

3.1 Лекційні заняття

Тема і зміст лекцій дисципліни "Правознавство" наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Теми і зміст лекцій

Номер теми	Назва теми та її зміст	Обсяг лекцій, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	<u>Модуль 1</u> <u>Виникнення держави і права. Основи теорії держави</u> Основні закономірності виникнення держави і права. Особливості формування держави у різних народів. Різноманітні теорії виникнення держави. Виникнення юридичного права у різних народів. Типи держави і права. Роль держави і права в організації суспільства і здійсненні політичної влади. Сутність держави в її інституціональному, субстанціональному, атрибутивному та міжнародному значеннях. Характерні ознаки держави. Розуміння держави філософами і вченими на різних етапах її розвитку. Місце і роль апарату держави в її механізмі. Функції держави. Форма держави. Форми правління, форми державного устрою і форми державно-правового режиму. Форми взаємодії держави та об'єднань громадян. Основні теорії сутності та соціального призначення держави у суспільстві.	2	1,5
2	<u>Основи теорії права</u> Соціальні норми. Місце і роль права в системі соціальних норм. Поняття права. Принципи та функції права. Внутрішня і зовнішня форми права. Норма, інститут, підгалузь і галузь права. Сутність джерел права. Правоутворення і правотворчість. Правореалізація. Поняття та елементи правовідносин. Законність, правопорядок, суспільний порядок і дисципліна.	2	1,5

3	<u>Загальна характеристика конституційного права як провідної галузі права України</u> Поняття, предмет, метод конституційного права. Система конституційного права, його зв'язок з іншими галузями права. Місце конституційного права в системі національного права України. Конституційно-правові відносини, їх види, суб'єкти і об'єкти. Джерела конституційного права: поняття, система, види. Поняття і основні властивості конституції як основного закону держави. Класифікація конституцій. Реалізація і правова охорона конституції.	2	1,5
4	<u>Загальні засади конституційного ладу України</u> Поняття і принципи конституційного ладу України. Поняття й ознаки державного суверенітету України. Суверенні права Української держави. Державні символи України. Верховенство права в Українській державі. Взаємозв'язок правової держави та громадянського суспільства.	2	1,5
5	<u>Конституційні основи державного та суспільного ладу України</u> Поняття державного ладу України. Принципи державного ладу України. Конституційно-правова характеристика Української держави: форми державного устрою і державного правління. Основні функції Української держави. Поняття і сутність суспільного ладу України. Багатоманітність політичного, економічного, ідеологічного життя суспільства. Політична система суспільства. Економічна система суспільства. Соціальна система суспільства.	2	1,5
6	<u>Конституційна система органів державної влади та місцевого самоврядування України</u> Поняття державного органу України і його конституційний статус. Принципи організації і діяльності державних органів. Система органів державної влади Поняття і юридична природа місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування та його принципи. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування та їх повноваження. Матеріально-фінансова база місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування.	2	1,5

	Модуль 2		
7	<u>Основи адміністративного права України</u> Поняття та предмет адміністративного права України. Джерела адміністративного права. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Державне управління. Поняття і сутність державного управління. Принципи державного управління. Методи і форми державного управління. Державне управління і виконавча влада. Державна служба. Поняття і правовий статус державних службовців. Адміністративно-правові відносини. Сутність та ознаки адміністративних правовідносин. Суб'єкти адміністративного права. Адміністративне деліктне право. Поняття, ознаки та склад адміністративного правопорушення. Адміністративна відповідальність. Поняття та види адміністративних стягнень.	2	1,5
8	<u>Основи цивільного права України</u> Поняття та предмет цивільного права України. Джерела цивільного права. Цивільний кодекс України. Цивільно-правові відносини. Майнові та особисті немайнові відносини. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин. Фізична особа. Цивільна правосуб'єктність. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність. Види цивільної дієздатності. Юридична особа. Ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб. Зміст цивільно-правових відносин. Захист цивільних прав людини. Право власності. Форми власності. Суб'єкти права власності в Україні. Зобов'язальне право. Система зобов'язального права. Суб'єкти та об'єкти зобов'язань. Зміст зобов'язань. Підстави виникнення та припинення зобов'язань. Поняття цивільної угоди та цивільного договору. Поняття цивільної угоди та цивільного договору купівлі-продажу, майнового найму (оренди). Договір позики. Поняття спадщини. Спадкування за законом і за заповітом. Перша та друга черга спадкоємців.	2	1,5

9	<u>Основи кримінального права України</u> Поняття і система кримінального права України. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Поняття та ознаки злочину. Види кримінальних покарань. Поняття неосудності. Кримінальна відповідальність неповнолітніх.	2	1,5
10	<u>Основи трудового права України</u> Поняття та предмет трудового права України. Система трудового права. Поняття та структура трудових правовідносин. Джерела трудового права. Кодекс законів про працю України. Колективний договір. Поняття колективного договору. Поняття колективної угоди. Зміст колективного договору. Поняття трудового договору. Сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Види трудових договорів. Трудова книжка. Контракт. Порядок укладення контракту. Зміст контракту. Підстави для припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Робочий час. Поняття робочого часу. Види робочого часу. Час відпочинку. Поняття часу відпочинку. Види часу відпочинку. Поняття щорічної відпустки та її види. Додаткові відпустки. Особливості умов праці жінок та молоді. Трудова дисципліна. Поняття трудової дисципліни. Поняття та зміст обов'язку. Правові методи впливу на працівника. Заохочення. Дисциплінарна відповідальність. Поняття дисциплінарного проступку. Поняття та види дисциплінарного стягнення. Матеріальна відповідальність. Поняття та види дисциплінарної відповідальності сторін трудових правовідносин. Індивідуальні і колективні трудові спори. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів. Комісія з трудових спорів.	2	1,5
11	<u>Основи сімейного права України</u> Сімейний кодекс України. Поняття шлюбу, умови та порядок його укладення. Підстави та порядок розірвання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним. Майнові права подружжя. Опіка та піклування.	2	1,5

12	<u>Засади правоохоронної та правозахисної діяльності</u> Поняття та ознаки правоохоронної діяльності. Органи прокуратури. Органи внутрішніх справ. Державна податкова служба. Служба безпеки України. Інші правоохоронні органи України. Поняття та засади виявлення та розслідування злочинів. Поняття правозахисної діяльності. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Юстиція України. Нотаріат в Україні. Адвокатура в Україні.	2	1,5
13	<u>Засади правосуддя та судочинства</u> Правосуддя в Україні. Поняття, основні ознаки та принципи. Поняття судочинства. Цивільне судочинство. Цивільний процесуальний кодекс України. Господарське судочинство. Господарський процесуальний кодекс України. Кримінальне судочинство. Кримінально-процесуальний кодекс України. Особливості провадження в кримінальних справах про злочини неповнолітніх. Конституційне судочинство.	2	1,5
14	<u>Законодавство про соціальний захист та охорону здоров'я в Україні</u> Поняття і види пенсій. Статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи. Статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту. Основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні. Державний захист сім'ї й дитинства.	2	1,5
15	<u>Основи земельного та екологічного права України</u> Загальна характеристика Земельного кодексу України. Право власності на землю. Поняття і види землекористування. Порядок вирішення земельних спорів. Відповідальність за порушення земельного законодавства. Правова охорона навколишнього природного середовища та поняття екологічного права. Права та обов'язки громадян. Складові природно-заповідного фонду. Правові засоби охорони атмосферного повітря і тваринного світу.	2	1,5

16	<u>Основи господарського права України</u> Господарське право України: поняття і предмет правового регулювання. Підприємство як організаційна форма господарювання. Державні та комунальні унітарні підприємства. Господарські товариства. Підприємства колективної власності. Приватні підприємства. Інші види підприємств. Об'єднання підприємств. Громадянин як суб'єкт господарювання. Майнова основа господарювання. Корпоративні права. Господарські зобов'язання. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання. Галузі та види господарської діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність. Спеціальні (вільні) економічні зони.	2	1
Всього лекційних занять		32	17

3.2 Практичні заняття

Таблиця 3.2 – Теми і зміст практичних занять

№ п/п	Назва теми та зміст практичних занять	Обсяг практичних занять, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	Модуль 1 <u>Основи теорії держави</u> Теорії походження держави і права. Поняття та ознаки держави. Історичні типи держави. Поняття і класифікація функцій держави. Форми держави. Правова та соціальна держава.	2	1
2	<u>Основи теорії права</u> Поняття, ознаки, функції права. Право та інші соціальні норми. Форми (джерела) права. Система права. Правова система. Систематизація законодавства.	2	1
3	<u>Конституційне право України</u> Поняття, предмет, джерела та завдання конституційного права України. Засади конституційного ладу в Україні. Конституційно-	2	1

	правовий статус людини і громадянина. Організація державної влади.		
4	<u>Основні права та обов'язки громадян України</u> Поняття “людина”, “особа”, “громадянин”, “правовий статус особи” і “правовий статус громадянина”. Основні конституційні права громадян. Захист державою своїх громадян, їх законних прав та інтересів з різних напрямків (у соціальній, культурній, правоохоронній та ін. сферах) в Україні та за кордоном. Основні конституційні обов'язки громадян. Порядок здійснення призову на строкову військову службу. Порядок проходження військової служби. Альтернативну служба. Поняття рівноправності громадян. Виконання принципу рівності громадян у нашій країні.	2	1
5	Модуль 2 <u>Основи адміністративного права України</u> Поняття, предмет і метод адміністративного права. Поняття, сутність, принципи і функції державного управління. Адміністративно-правові відносини. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.	2	1
6	<u>Основи фінансового та банківського права України</u> Фінансове право України: поняття, предмет і метод правового регулювання. Бюджетний процес в Україні. Поняття податку та його види. Система податків в Україні. Правовий статус Національного банку України. Правове регулювання банківської діяльності в Україні.	3	1
7	<u>Основи цивільного права України</u> Право власності. Форми власності. Суб'єкти права власності України. Зобов'язальне право. Система зобов'язального права. Суб'єкти та об'єкти зобов'язань. Підстави виникнення і припинення зобов'язань. Поняття цивільної угоди та цивільного договору. Договори купівлі-продажу. Договір майнового найму. Договір позики. Поняття спадщини. Спадкування за законом і за заповітом. Перша та друга черги спадкоємців.	2	1

8	<u>Трудове право України</u> Прийняття на роботу. Робочий час і час відпочинку. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Види дисциплінарних стягнень. Порядок накладення і зняття стягнень.		1
9	<u>Кримінальне право України</u> Поняття, предмет, джерела та завдання кримінального права України. Поняття та склад злочину, характеристика його елементів. Система злочинів за кримінальним законодавством. Поняття кримінальної відповідальності та її підстави. Поняття та види покарань.		1
10	<u>Основи сімейного права України</u> Поняття, джерела та завдання сімейного права України. Поняття шлюбу, умови і порядок його укладення. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Недійсність шлюбу. Особисті та майнові права подружжя. Особисті права та обов'язки батьків і дітей. Встановлення опіки і піклування. Права та обов'язки опікунів та піклувальників.		1
11	<u>Правоохоронна та правозахисна діяльність в Україні</u> Поняття правоохоронного органу та правоохоронної діяльності. Поняття судової та правозахисної діяльності. Судова система України. Статус суддів. Правоохоронні органи України. Правозахисні органи України.		1
12	<u>Основи житлового законодавства України</u> Житлове право України як галузь законодавства. Суб'єкти житлових правовідносин та їх правове становище. Житловий фонд України як об'єкт житлових правовідносин. Правове забезпечення приватизації житлового фонду. Відповідальність за порушення житлового законодавства.		1
13	<u>Право соціального захисту населення України</u> Поняття права соціального захисту та соціального забезпечення. Правові основи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Пенсійне забезпечення в Україні. Державна соціальна підтримка сім'ї, материнства й дитинства, інших категорій громадян. Право на охорону здоров'я та		1

	його реалізація в Україні. Правові основи соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.		
14	<u>Основні засади екологічного та земельного права України</u> Екологічне право. Загальна характеристика законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Екологічні права та обов'язки громадян. Поняття та види природокористування. Природно-заповідний фонд. Земельне право. Загальна характеристика Земельного кодексу України. Право власності на землю. Поняття і види землекористування. Порядок вирішення земельних спорів.		1
15	<u>Основи господарського права України</u> Поняття і предмет господарського права. Основні засади здійснення господарської діяльності в Україні. Об'єкти господарювання. Майнова основа господарювання. Господарські зобов'язання. Господарські договори. Відповідальність за порушення у сфері господарювання. Вирішення господарських спорів.		1
16	<u>Розгляд цивільних, адміністративних та кримінальних справ</u> Поняття і сутність правосуддя у цивільних справах. Поняття і сутність цивільного процесу та цивільних процесуальних правовідносин. Адміністративно-процесуальне право та адміністративно-процесуальна діяльність. Проведення у справах про адміністративні правопорушення. Поняття і зміст кримінального процесу та розгляд кримінальних справ.		1
	Всього практичних занять	32	17

3.3 Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійного опрацювання нормативно-правових актів, навчальної, методичної літератури, наукової періодики при підготовці до лекційних та практичних занять, роботи по

підготовці до МК 1 та МК 2. Обсяг самостійної роботи наведено в табл. 2.1, 3.1, 3.2.

4. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1 Види контролю:

- 4.1.1 вхідний (нульовий) контроль;
- 4.1.2 поточний контроль: МК 1, МК 2;
- 4.1.3 підсумковий (семестровий) контроль - іспит;
- 4.1.4 контроль знань з вивченої дисципліни.

4.1.1 Перелік запитань до вхідного контролю

1. Дайте визначення поняттю «держава».
2. Які риси характеризують правову державу?
3. Які види соціальних норм Вам відомі?
4. Дайте визначення поняттю «право».
5. Якими якостями, на Ваш погляд, повинні бути наділені громадяни правової держави?
6. Дайте визначення правомірної поведінки як різновиду поведінки правової.
7. Яке значення мало прийняття Декларації про державний суверенітет України?
8. Як Ви розумієте поняття «Конституція України»?
9. Які конституційні права і обов'язки людини і громадянина Вам відомі?
10. Який статус має Верховна Рада України?
11. Охарактеризуйте особливості прийняття неповнолітніх на роботу.
12. Назвіть екологічні права та обов'язки громадян України.
13. Що виступає об'єктами цивільних правовідносин?
14. Чому житлове право слід вважати комплексною галуззю права?
15. Що слід розуміти під сім'єю та шлюбом?
16. Яке, на Ваш погляд, відношення має система державного управління до адміністративного права?
17. Чи можуть застосовуватися до неповнолітніх такі види стягнень, як арешт і штраф?
18. Що таке податкова система?
19. У чому полягає основна відмінність кримінального права від інших галузей права?
20. Які з примусових заходів виховного характеру можуть бути застосовані до неповнолітніх?
21. Дайте визначення правоохоронної діяльності.
22. Що, на Вашу думку, повинно сприяти підняттю авторитету правоохоронних органів?
23. Які правозахисні органи діють на території України?
24. Які повноваження має Уповноважений Верховної Ради з прав людини?
25. З чим пов'язана необхідність існування правозахисних інститутів?

4.1.2 Перелік запитань до 1 модульно-рейтингового контролю знань студентів

1. Особливості виникнення держави і права у різних народів.
2. Основні теорії виникнення держави і права.
3. Основні причини виникнення держави.
4. Поняття і ознаки громадянського суспільства.
5. Поняття і ознаки демократичної, правової та соціально орієнтованої держави.
6. Поняття та основні ознаки держави.
7. Поняття, сутність та соціальне призначення держави.
8. Поняття та основні типи держави.
9. . Місце і роль апарату держави в її механізмі.
10. Класифікація (види) функцій держави.
11. Форми держави: поняття і структура.
12. Особливості форм сучасної української держави та їх характеристика.
13. Місце і роль держави у політичній системі та здійсненні влади.
14. Роль і місце громадянського суспільства в політичній системі суспільства.
15. Співвідношення держави і права.
16. Правові форми взаємодії держави та громадських об'єднань.
17. Співвідношення громадянського суспільства і правової держави.
18. Напрями формування громадянського суспільства і правової держави в Україні.
19. Соціальні норми. Місце і роль права в системі соціальних норм.
20. Поняття права. Принципи та функції права.
21. Внутрішня і зовнішня форми права.
22. Норма, інститут, підгалузь і галузь права.
23. Сутність джерел права.
24. Поняття та елементи правовідносин.
25. Законність, правопорядок, суспільний порядок і дисципліна.
26. Поняття правосвідомості, види та структура правосвідомості.
27. Поняття правової культури, види та структура правової культури.
28. Суть процесу правового виховання. Форми правового виховання.
29. Правове мислення та правова поведінка. Види правової поведінки.
30. Види протиправної поведінки.
31. Правопорушення та його ознаки.
32. Склад правопорушення та його види.
33. Юридична відповідальність та її види. Ретроспективна юридична відповідальність.
34. Підстави притягнення до юридичної відповідальності.
35. Звільнення від юридичної відповідальності.
36. Поняття, предмет, метод та система конституційного права.

37. Місце конституційного права в системі національного права України.
38. Джерела конституційного права: поняття, система, види.
39. Поняття і основні властивості конституції як основного закону держави.
40. Класифікація конституцій. Реалізація і правова охорона конституції.
41. Загальні засади конституційного ладу України.
42. Система гарантій конституційного ладу. Закріплення основ конституційного ладу в законах України.
43. Поняття і принципи конституційного ладу України.
44. Поняття й ознаки державного суверенітету України.
45. Державні символи України.
46. Поняття та принципи державного ладу України.
47. Поняття і сутність суспільного ладу України.
48. Багатоманітність політичного, економічного, ідеологічного життя суспільства.
49. Політична, економічна та соціальна система суспільства.
50. Правовий статус особи: поняття, основні ознаки, види, структура.
51. Система конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні.
52. Поняття і види громадянських прав і свобод людини.
53. Політичні права і свободи громадян України.
54. Економічні, соціальні й культурні (духовні) права і свободи людини та громадянина.
55. Конституційні обов'язки громадян України.
56. Поняття гарантій прав людини, їх класифікація.
57. Система захисту прав і свобод людини в Україні.
58. Громадянство України: поняття та правове регулювання.
59. Підстави набуття та припинення громадянства України.
60. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.
61. Народовладдя в Україні та форми його здійснення.
62. Вибори: поняття та принципи проведення.
63. Виборче право. Об'єктивне і суб'єктивне виборче право. Активне і пасивне виборче право.
64. Виборча система в Україні.
65. Виборчий процес та його стадії.
66. Відповідальність за порушення виборчого законодавства України.
67. Поняття і види референдумів.
68. Юридична сила рішень всеукраїнського та місцевих референдумів.
69. Принципи і порядок проведення референдумів.
70. Відповідальність за порушення порядку проведення референдуму.
71. Форми визначення громадської думки: народне обговорення, дорадче опитування громадян, збори громадян.
72. Відкликання народних депутатів України, депутатів та голів місцевих рад.
73. Звернення громадян.

- 74.Правова регламентація порядку організації та проведення виборів народних депутатів України.
- 75.Правовий статус народного депутата України.

Перелік запитань до 2 модульно-рейтингового контролю знань студентів

1. Поняття державного органу України і його конституційний статус.
2. Принципи організації і діяльності державних органів. Система органів державної влади.
3. Поняття і система місцевого самоврядування.
4. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування та їх повноваження.
5. Поняття, предмет та джерела адміністративного права України.
6. Державне управління. Поняття, сутність та принципи.
7. Методи і форми державного управління.
8. Державна служба. Поняття і правовий статус державних службовців.
9. Адміністративно-правові відносини. Сутність та ознаки адміністративних правовідносин.
- 10.Адміністративне деліктне право.
- 11.Поняття, ознаки та склад адміністративного правопорушення.
- 12.Адміністративна відповідальність. Поняття та види адміністративних стягнень.
- 13.Поняття, предмет та джерела цивільного права України.
- 14.Цивільно-правові відносини. Майнові та особисті немайнові відносини.
- 15.Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин.
- 16.Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність. Види цивільної дієздатності.
- 17.Юридична особа, її ознаки. Види юридичних осіб.
- 18.Право та форми власності в Україні. Суб'єкти права власності.
- 19.Зобов'язальне право. Система зобов'язального права.
- 20.Суб'єкти, об'єкти та зміст зобов'язань. Підстави виникнення та припинення зобов'язань.
- 21.Поняття та види цивільно-правових угод.
- 22.Поняття спадщини. Спадкування за законом і за заповітом. Перша та друга черга спадкоємців.
- 23.Поняття, система та джерела кримінального права України.
- 24.Поняття та ознаки злочину.
- 25.Види кримінальних покарань.
- 26.Кримінальна відповідальність неповнолітніх.
- 27.Поняття та предмет трудового права України. Система трудового права.

- 28.Поняття та структура трудових правовідносин.
- 29.Джерела трудового права. Кодекс законів про працю України.
- 30.Колективний договір. Поняття та зміст колективного договору.
- 31.Поняття, сторони та зміст трудового договору.
- 32.Види трудових договорів.
- 33.Підстави для припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.
- 34.Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.
- 35.Робочий час та час відпочинку.
- 36.Поняття щорічної відпустки та її види. Додаткові відпустки.
- 37.Особливості умов праці жінок та молоді.
- 38.Трудова дисципліна. Поняття трудової дисципліни.
- 39.Поняття дисциплінарного проступку. Дисциплінарна відповідальність.
- 40.Поняття та види дисциплінарного стягнення. Матеріальна відповідальність.
- 41.Індивідуальні і колективні трудові спори. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів. Комісія з трудових спорів.
- 42.Сімейний кодекс України.
- 43.Поняття шлюбу, умови та порядок його укладення.
- 44.Підстави та порядок розірвання шлюбу.
- 45.Визнання шлюбу недійсним.
- 46.Майнові права подружжя.
- 47.Опіка та піклування.
- 48.Поняття та ознаки правоохоронної діяльності. Правоохоронні органи України.
- 49.Правосуддя в Україні. Поняття, основні ознаки та принципи.
- 50.Цивільне судочинство. Цивільний процесуальний кодекс України.
- 51.Господарське судочинство. Господарський процесуальний кодекс України.
- 52.Кримінальне судочинство. Кримінально-процесуальний кодекс України.
- 53.Конституційне судочинство.
54. Поняття правозахисної діяльності. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.
55. Юстиція, нотаріат, адвокатура в Україні.
56. Житловий кодекс України.
57. Види житлового фонду.
58. Порядок надання житла. Договір житлового найму.
59. Відповідальність наймача за невиконання договору житлового найму.
60. Приватизація державного житлового фонду.
61. Поняття і види пенсій.
62. Статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи.

63. Основні засади соціального захисту ветеранів війни та праці.
64. Державний захист сім'ї й дитинства.
65. Загальна характеристика Земельного кодексу України.
66. Право власності на землю. Поняття і види землекористування.
67. Порядок вирішення земельних спорів.
68. Відповідальність за порушення земельного законодавства.
69. Правова охорона навколишнього природного середовища та поняття екологічного права.
70. Екологічні права та обов'язки громадян.
71. Правові засоби охорони атмосферного повітря і тваринного світу.
72. Господарське право України: поняття і предмет правового регулювання. Галузі та види господарської діяльності.
73. Підприємство як організаційна форма господарювання. Види підприємств.
74. Майнова основа господарювання. Корпоративні права. Господарські зобов'язання.
75. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.

4.1.3 Перелік запитань до іспиту

До семестрового контролю – іспиту винесені питання I і II модульно-рейтингового контролю знань.

5. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І НАВЧАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

5.1 Основна та додаткова література

Основна:

5.1.1 Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №30. - Ст. 141.
2. Закон України „Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2004.
3. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р.: // Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1971. додаток до № 50. -Ст.375.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. - Додаток до №51. -Ст. 1122.
5. Закон України "Про власність" від 7 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №20. - Ст.249.
6. Закон України "Про арбітражний суд" від 4 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №36. - Ст.469.
7. Закон України "Про Всеукраїнський та місцеві референдуми" від 3 липня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №33. -Ст.443.
8. Закон України "Про Президента України від 5 липня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №33. - Ст.446.
9. Закон України "Про прокуратуру" від 5 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №53. - Ст.793.
10. Закон України "Про міліцію" від 20 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1991. - №4. - Ст.21.
11. Закон України "Про службу безпеки України" від 25 березня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - №27. - Ст.382.
12. Закон України "Про статус суддів" від 15 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №8. - Ст.56.
13. Закон України "Про адвокатуру" від 19 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №9. - Ст. 62.
14. Закон України "Про колективні договори і угоди" від 1 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №36. - Ст.361.
15. Закон України "Про нотаріат" від 2 вересня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №39. - Ст.383.
16. Закон України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів" від 23 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - №11. - Ст.50.
17. Закон України "Про органи реєстрації актів громадянського стану" від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. -№14.-Ст.78.

18. Закон України "Про державну податкову службу в Україні" від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - №15. - Ст.84.
19. Закон України "Про Конституційний Суд України " від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №49. - Ст.272.
20. Закон України "Про відпустки" від 15 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - №2. - Ст.4.
21. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні " від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - №24. - Ст. 170.
22. Закон України Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини" від 22 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1998. -№20. -Ст.99.
23. Закон України "Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)" від 3 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - №34. - Ст.227.
24. Закон України "Про державну виконавчу службу" від 24 березня р. // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - №36-37. -Ст.243.
25. Закон України "Про вибори Президента України " від 5 березня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - №14. - Ст. 81.
26. Закон України "Про місцеві державні адміністрації" від 9 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - №20-21. - Ст. 190.
27. Закон України "Про громадянство України " від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - №4. - Ст.65.
28. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - №25-26. - Ст.131.
29. Закон України "Про органи самоорганізації населення" від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - №48. - Ст.254.
30. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №21-22. - Ст. 135.
31. Закон України "Про судоустрій України " від 7 лютого 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №27-28. - Ст. 180.
32. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. Відомості Верховної Ради України. -2003. -№40-44. -Ст.356.

5.1.2 Основна

1. Административное право Украины: Учебник / Под. общ. ред. С.В. Кивалова. -Х.: Одиссей, 2004. -880с.
2. Александров Ю.В., Клименко В.А. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. -К.: МАУП, 2004. -326с.
3. Андрусак Т. Теорія держави і права. - Львів, 1997.
4. Балакірєва С. Р. Конституційне право України: Навчальний посібник. -К.; 2003.-210 с.
5. Беленчук І.А. Адміністративне право України: Навчальний посібник. -К.; А.С.К, 2004.-176с.
6. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник. - К.: Вікар, 2003.

7. Битяк Ю. П. Адміністративне право. - Х.: Консум, 2000.
8. Бондарев С. М, Бугай В. В. та ін. Цивільне та сімейне право України: Навчальний посібник / За ред. В. В. Васильченка. - Донецьк, 2003.
9. Васильев А. С. Административное право Украины (общая часть): Учебное пособие. - Х.: Консум, 2001. - 280 с.
10. Венедиктов В. С. Трудове право України. Конспект лекцій. - Х.: Консум, 1998.-140 с.
11. Голованець В. Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій. -К.; 2000.-216 с.
12. Голосніченко І. П. Адміністративне право України. (основні категорії і поняття). - К.; 1998.
13. Голосніченко І. П. Адміністративне право в Україні. - К.; 1998.
14. Забарний Г. Г., Калюжний Р. А., Терещук О.В., Шкарупа В. К. Адміністративне право України. - К.; 2001.
15. Загальна теорія держави і права. / За ред. В. В. Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 2000. - 312 с.
16. Калітенко О.М., Харитонов Е.О. Цивільне та сімейне право України: Підручник. -Х: Одисей, 2004. -640с.
17. Карлицький СМ. Трудове право України: Навчальний посібник. -К.: Прецедент, 2004. - 216с.
18. Карпенко Д. О. Трудове право України: Курс лекцій - К.: МАУП, 1999. – 192 с.
19. Кельман М. С, Мурашин О. Г. Загальна теорія права: Підручник. -К.: Кондор, 2002.-353 с.
20. Кириченко В.М. Правознавство: Курс лекцій. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2006.- 247 с.
21. Коваль Л. В. Адміністративне право України: Курс лекцій. - К.: Вентурі, 1998.-208 с.
22. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 544 с.
23. Конституційне право України: Підручник / За ред. В.Ф. Погорілка. -3-е вид.: - К.: Наукова думка, 2002.
24. Конституційне право України. / За ред. В. Я. Тація, В.Ф. Погорілка, Ю. М. Тодики. - К.; 1999.
25. Конституційне право України: Підручник / За ред. Ю.М. Тодика, В. С. Журавського. - К.;2002. - 544 с.
26. Костюченко О.А. Основи конституційного права України: Конспект лекцій.-К.; 1999. - 56 с.
27. Костюченко О.А. Конституційне право України: Навчально-методичний посібник. - К., 2001. - 116 с.
28. Котюк В. О. Основи держави і права: Навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп. і перер. - К.: Вентурі, 2001. - 432 с.
29. Котюк В. О. Теорія права: Курс лекцій. - К.; 1996. - 208 с.
30. Кравченко В. В. Конституційне право України. - К.: Атіка, 2000. -317 с.

31. Кравченко В.В., Савчук О.П. Правознавство: Навчальний посібник. -К.: Атіка, 2005. -560с.
32. Кравчук К.Г. Опорні конспекти з основ права: Курс лекцій. Навчальний посібник. -К.: Атіка, 2005. -312с.
33. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред.. В.А. Климентя, М.І. Мельника. – К.: Правові джерела, 2002.
34. Кримінальне право України: Навчальний посібник / С.Г. Волкотруб, О.М. Омельчук, В.М. Ярін та ін.. – К.: Наукова думка; Прецедент, 2004. – 297 с.
35. Кримінальне право України: Загальна та Особлива частина: Навчальний посібник. / В.О. Кузнецов, М.П. Стрельбицький, В.К. Гіжевський. -К.: Істина, 2005. -380с.
36. Логвінова М., Кафарський В. Основи правознавства: Навчальний посібник. -К.: Центр навчальної літератури, 2005, -568с.
37. Марчук В.М., Нколаєва Л.В. Нариси з теорії права: Навчальний посібник. -К.: Істина, 2004. -309с.
38. Матишевський П. С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. - К: А. С. К., 2001.- 352 с.
39. Олійник А. Ю. та ш. Теорія держави і права: Навчальний посібник. -К.: Юрінком Інтер, 2001.- 176 с.
40. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид. четверте, доповн. та перероблене. / Ківалов С. В., Музиченко П. П., Крестовська Н. М., Крижанівський А. Ф. - Х.: Одісей, 2004. - 368 с.
41. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. П.І. Гнатенко. - К.: Юридична книга, 2004. -320с.
42. Основи правознавства: Навчальний посібник / Під заг. ред. В.П. Пастухова. -К.: Алеута, 2005. -311 с.
43. Основи конституційного права України: Підручник / За ред. В.В. Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 2000. - 287с.
44. Погребной И. М. Теория права: Учебное пособие. 3-е изд., испр. и доп. - Х.; 2003.-128 с.
45. Правознавство: Підручник / За ред. В. В. Копейчикова. - 7-е вид., стер. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 736 с.
46. Правознавство: Навчальний посібник / За заг. ред. П.В.Мельника. -Ірпінь. 2003. - 409 с.
47. Прокопенко В. І. Трудове право України: Підручник. Видання третє, пер. та доп. - Х.: Консум, 2002. - 528 с.
48. Рабинович П.М. Основи загальної теорії права та держави: Навчальний посібник. Вид. 5-е, зі змінами. - К.: Атіка, 2001. - 176 с.
49. Савченко А.В. Сучасне кримінальне право України: Курс лекцій / А.В. Савченко, В.В. Кузнецов, О.Ф. Штанько. -К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. - 640с.
50. Семерак О.С, Керецман В.Ю., Палінчак Н.М. Основи конституційного права України. - Ужгород, 2000.
51. Сімейне право України: Підручник. / За ред. В.С. Гопанчука. - К.: Істина,

2002. - 304с.

52. Сімейне право України: Підручник. / За заг. ред. В.І.Борисової та І.В. Жилінкової. - К.: Юрінком Інтер, 2004. - 264с.
53. Теорія держави і права — Х.: Консул, 2001.
54. Теорія держави і права: Навчальний посібник / За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова . - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 368 с.
55. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів / СМ. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. -К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. -176с.
56. Трофимова З. В. Теория государства и права. Учебное пособие. -Донецк, 2004. - 176 с.
57. Трудове право України: Академічний курс: Підручник. / За заг. ред. Н.М. Хуторян. - К.: А.С.К., 2004. - 608 с.
58. Трудове право України: Академічний курс: Підручник. /П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, З.Я. Козак та ш. - К.: Ін Юре, 2004. -536с.
59. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 536 с.
60. Фріс П.Л. Кримінальне право України: Загальна частина: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 362 с.
61. Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: У двох томах / За заг. ред. Я.М. Шевченко. - Т. 1. Загальна частина. - 520 с, Т.2. Особлива частина. - К.: Ін Юре, 2003. - 408 с.
62. Цивільне право України: Навчальний посібник. /За ред. Р.О. Стефанчука. - К.: Прецедент, 2004. - 448с.
63. Шпиталенко Г.А. Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. І.П. Лаврінчук. - К.: Каравела, 2004. - 376 с.

5.1.3 Додаткова

1. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні. - К., Ін Юре, 1997.
2. Бессмертный А. К. Судебные и правоохранительные органы. - Х.: Консул, 2002.
3. Біленчук П. Д., Кравченко В. В., Підмогильний М.В. Місцеве Самоврядування. Муніципальне право. – К., 2000.
4. Біла Л. Р., Картузова І. О. Організація державної служби в Україні: Навчально-методичний посібник. – Одеса: Юридична література, 2000.
5. Грошевий Ю. М, Марочкін І. Є. Органи судової влади в Україні. -К.: Ін Юре, 1997.-20 с.
6. Державне управління в Україні: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. - К.; 1999.
7. Зобов'язальне право. Теорія і практика: Навчальний посібник / За ред. О. В. Дзери. - К.: Юрінком Інтер, 2000. - 910 с.
8. Марчук В. М., Ніколаєва Л. В. Основні поняття та категорії права: Навчальний посібник. - К.: Істина, 2001. - 144 с.

9. Марочкін І. Є. та ін. Організація судових і правоохоронних органів: Навчальний посібник. - Х.; 2000. - 270 с.
10. Мельник М. І., Хавронюк М. І. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність: закони і коментарі: Навчальний посібник. -К.: Атіка, 2000.-512 с.
11. Мельник М.І., Хавронюк М.І. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність: Навчальний посібник. - К.: Атіка, 2002.
12. Молдован В. В., Молдован А. В. Судустрій України. - К.; 2000.
13. Молдован В. В. Правоохоронні органи. Курс лекцій. - К.: Юмана, 1998.- 160 с.
14. Організація судових та правоохоронних органів / Г.С.Марочкін та ін. – Х.: Право, 2000. – 269 с.
15. Святоцький Д. О., Михеєнко М. М. Адвокатура України: Навчальний посібник. - К.: Ін Юре, 1997. - 224 с.
16. Семерак О. С. Судові і правоохоронні органи України. Навчально-методичний посібник. - Ужгород, 2002.
17. Стефанюк В.С. Судова система України та судова реформа. - К.: Юрінком Інтер, 2001.
18. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність. - К.: Атіка, 2000.
19. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Навчальний посібник. / В. С. Ковальський та ін. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 320 с.
20. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебник. / Под ред. А.М. Бандурки. - Х., Университет внутренних дел, 1999. - 350 с.
21. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебное пособие / А.С. Васильев, В.В. Иванов. - Х.: Одиссей, 2002.
22. Тимченко С. М. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 304 с.
23. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Нотаріат в Україні: Теорія і практика: Навчальний посібник. -К.: А. С. К., 2001. -971 с.
24. Фурса С.Я. Спадкове право. – К., 2002.
25. Шумський П.В. Прокуратура України: Навчальний посібник - К.: Вентурі, 1998.- 336 с.

5.2 Методичні посібники і вказівки

1. Методичні вказівки для вивчення курсу "Основи права" (для студентів денного відділення всіх спеціальностей)/ Укладачі: М.А. Шипович, О.А. Гордієвський. – Горлівка: АДІ ДонНТУ, 2003. – 49 с.
2. Методичні вказівки з курсу "Основи права" (для студентів заочної форми навчання)/ Укладачі: М.А. Шипович, О.А. Гордієвський. – Горлівка: АДІ ДонНТУ, 2003. – 32 с.
3. Методическое пособие по курсу " Основы права". Часть 1 "Теорія государства и права" (для студентов всех форм обучения всех специальностей). Составитель: М.А. Шипович. – Горловка: АДИ ДонНТУ, 2006. – 124 с.
4. Методичний посібник з навчальної дисципліни "Правознавство". Частина 2 "Основні галузі права" (для студентів всіх форм навчання всіх спеціальностей). Укладачі: М.А. Шипович, О.А. Гордієвський. – Горлівка: АДІ ДВНЗ "ДонНТУ", 2008. – 101 с.